

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК
ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ**

учасників Міжнародної
науково-практичної конференції:

**«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА
У ХХІ СТОЛІТТІ: ПЕРСПЕКТИВНІ
ТА ПРІОРИТЕТНІ
НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

5-6 червня 2015 року

Київ
2015

ББК 88.0+74я43
УДК [159.9+37.01]«20»(063)
П 86

Психологія та педагогіка у ХХІ столітті: перспективні та пріоритетні напрямки досліджень: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 5-6 червня 2015 року). – К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2015. – 120 с.

ББК 88.0+74я43
УДК [159.9+37.01]«20»(063)
П 86

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Психологія та педагогіка у ХХІ столітті: перспективні та пріоритетні напрямки досліджень». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Сухоцька М. С.

РОЗВИТОК НАУКОВИХ ШКІЛ ПЕДАГОГІЧНОГО НАПРЯМУ
ДОСЛІДЖЕНЬ У КИЇВСЬКОМУ ІМПЕРАТОРСЬКОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ СВЯТОГО ВОЛОДИМИРА (XIX – ПОЧАТОК XX СТОЛІТТЯ)..... 6

Яковишина Т. В.

САМОСТІЙНА ПІЗНАВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ
СТУДЕНТІВ ВНЗ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА..... 9

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Барбашова І. А.

РЕЗУЛЬТАТОСПРЯМОВАНІСТЬ ДИДАКТИЧНОЇ СИСТЕМИ
СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 13

Донець М. Г.

ВІДСУТНІСТЬ ЗВ'ЯЗКУ З ПОВСЯКДЕННИМ
ЖИТТЯМ ТА ПРАКТИКОЮ ЯК ОДНА З ПРОБЛЕМ МЕТОДИКИ
НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ШКОЛАХ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ 16

Мудролюбова І. О.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ СОЛЬФЕДЖІО 19

Падалка Ю. С.

ФОРМУВАННЯ ОРФОЕПІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
В МАЙБУТНІХ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ 22

Семенченко Т. О.

НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗА ПРИНЦИПОМ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ
НАВЧАННЯ ЗА ДОМІНУЮЧИМ ТИПОМ ПЕРЦЕПТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ 25

Шрамко О. О.

ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО
ШКОЛЯРА ЗАСОБАМИ РЕГІОНАЛЬНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ 28

СЕКЦІЯ 3. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Петрина Г. А.

ДОПОМІЖНІ МЕТОДИ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ..... 31

Синиця А. О.

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД В РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ. 33

СЕКЦІЯ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Ворона І. І.

ВИКОРИСТАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ 37

Гальцева Т. О.

ЕФЕКТИВНІ ФОРМИ І МЕТОДИ РОЗВИТКУ
ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТА ОРГАНІЗАЦІЯХ 38

- впровадження системи спілкування жестів;
- вираження емоцій, потреб, сповіщення про свій вибір з допомогою міміки, жестів, піктограм;
- впровадження понять для щоденного використання;
- використання готових виразів з їх вдосконаленням;
- будівання простих таблиць і тематичних таблиць для полегшення спілкування;
- безперервна робота щодо покращення вербальної комунікації.

Вимоги до допоміжних методів спілкування є індивідуально підібрані до потреб, інтересів і можливостей дитини, виявлених при спостереженні і тестуванні. Також вони переносяться на безпосереднє оточення дитини, її почуття, емоції виражені щодо кожної окремої людини.

І тоді дитина зможе спілкуватися з різними особами за допомогою допоміжних методів спілкування, виразно говорити чи показувати жестами – «так», «ні», виражати свої потреби, виражати свої емоції, сповіщати свій вибір, використовувати допоміжні методи спілкування щоденно, створювати прості речення за допомогою піктограм або звуконаслідування, використовувати вивчене для створення речень в нових ситуаціях.

Література:

1. Зузанне Р. Стратегии стимулирования потребности в коммуникации : методика учебно-воспитательной работы в центрах коррекционно-развивающего обучения и реабилитации. / Р. Зузанне. – Под общей ред. С.Е. Гайдукевич. – Минск, БГПУ, 2009. – С. 56–59.
2. Марченко І.С. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення / І.С. Марченко. – Журнал «Логопедія». – 2013. – № 3.

Синиця А. О., асистент кафедри
прикладної психології та логопедії

*Інститут соціально-педагогічної та корекційної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
м. Бердянськ, Запорізька область, Україна*

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД В РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ

На сучасному етапі розвитку корекційної освіти в Україні гостро порушується питання всебічного гармонійного особистісного розвитку дітей із недорозвиненням мовлення та їх подальшої успішної соціалізації.

Аналіз науково-методичної, психолого-педагогічної, логопедичної літератури дозволяє стверджувати, що на сьогодні вади звуковимови в

комплексі з недорозвиненням фонематичних процесів є найпоширенішими мовленнєвими порушеннями дітей: дефекти звуковимови спостерігаються у 25–30% старших дошкільників, і в 5–7 % молодших школярів (Є. Рау, М. Савченко, І. Дьоміна, Л. Єфіменкова, Н. Місаренко, Л. Фомічова). Науковці А. Богуш, К. Крутій, С. Цейтлін наголошують на збільшенні помилок мови у звуковимові, граматичній і лексичній правильності мовлення, побудові зв'язних висловлювань у мовленні дошкільнят.

Водночас дитячий вік є найсприятливішим для формування мовлення загалом, фонетичної сторони та формування культури спілкування зокрема. Необхідною умовою для успішного засвоєння шкільної програми дітьми є граматично правильне мовлення, а своєчасне виявлення та виправлення вад звуковимови є обов'язковими елементами усього комплексу корекційної роботи (Р. Левіна, Г. Каше, Л. Спірова, Г. Чіркіна, М. Шеремет, А. Ястребова).

Науковці М. Вашуленко, Є. Соботович, А. Богуш, Т. Безсонова довели, що порушення мовленнєвого розвитку негативно впливає не тільки на засвоєння шкільної програми, а й на становлення особистості дитини в цілому, її успішної соціалізації.

Базовий компонент дошкільної освіти наголошує на особистісно орієнтованій моделі дошкільного виховання, орієнтує на урахування індивідуальних особливостей кожної дитини, а особливо дитини з недорозвиненням мовлення. За таких умов діяльність логопедів, батьків та самих дітей не лише спрямована на розвиток уже наявних якостей особистості дитини, але й закладає основу для становлення інших особистісних якостей та сприяє розвитку та корекції мовлення дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.

О. Кононко наголошує: «Особистісно орієнтований підхід до навчання і виховання дошкільника передбачає посилення уваги до його здорового, повноцінного буття, свідомого та відповідального ставлення до довкілля та самого себе»[1, с. 4]. Отже, концепція організації навчально – виховного процесу на основі ідей діяльнісного підходу та особистісно орієнтованої парадигми дозволяє сформуувати модель діяльнісного навчання, що забезпечують дітей з недорозвиненням мовлення можливістю посідати ініціативну позицію в навчально-виховному процесі, дозволяє пізнавати світ шляхом самостійного прийняття рішень у сфері, доступній досвіду дитини (шляхом проб та помилок, але на власному досвіді), розвиває соціально – комунікативні якості, допомагає здійснювати вибір свого поведіння в реальних умовах, формує етико-соціальні норми поведіння в реальному житті.

Ідеї діяльнісного підходу були розроблені П. Гальперінім, О. Леонтєвим та С. Рубінштейном. Сутність діяльнісного підходу полягає в тому, що психіка людини тісно пов'язана з її діяльністю й діяльністю зумовлена. При цьому діяльність розуміється як навмисна активність людини, що проявляється в процесі взаємодії з довкіллям і полягає у вирішенні суттєво важливих завдань, які визначають існування й розвиток людини. На діяльнісному підході до розуміння проблем інтелектуального й мовленнєвого розвитку дитини наголошують Л. Венгер, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Запорожець, О. Леонтєв. Вони стверджують, що розвиток психічних функцій відбувається в

ході засвоєння дитиною суспільно-історичного досвіду, накопиченого людством, у процесі діяльності дитини з предметами та явищами дійсності.

З позиції діяльнісного підходу, особистість є найбільш повним вираженням суб'єктивного полюсу діяльності, вона породжується діяльністю та системою відносин з іншими людьми. Особистість – специфічна якість індивіда, що не зводиться до простої сукупності його минулого досвіду або індивідуальних рис. Для активної та ефективної діяльності в будь-якій сфері від особистості вимагається, перш за все, висока моральна позиція [4, с. 59].

О. Леонт'єв зазначає, що деякі типи діяльності є «провідними на певній стадії розвитку індивіда, а інші – менш важливими. Одні відіграють важливу функцію в розвитку, інші – допоміжну. Відповідно до цього можна сказати, що кожен рівень розвитку характеризується специфічним ставленням дитини до діяльності, яка є провідною на певній стадії» [4, с. 193].

Мовленнєва діяльність – це діяльність, що має соціальний характер, у ході якої висловлення формується і використовується для досягнення визначеної мети (спілкування, повідомлення, впливу). Л. Виготський характеризував мовленнєву діяльність як процес матеріалізації думки, тобто перетворення її у слово.

Діяльнісна природа мови й мовлення виявляється вже в її філософській суті, адже, за висловом Д. Ельконіна: «Як оволодіння предметною дійсністю неможливе поза дій з предметами, так і опанування мови є неможливим поза формуванням дій з нею як із матеріальним предметом...» [3, с. 143–144].

Структура людської діяльності складається з таких компонентів, як мотив, мета, завдання, умови, дії, операції, способи діяльності [3, с. 107]. Будь-яка діяльність передбачає єдність трьох компонентів: мотиву, мети та виконання. У процесі людської діяльності важливе місце посідає мотиваційна сфера, перебудова якої призводить до змін сфери діяльності. Важливою є думка С. Рубінштейна про те, що діяльність – це форма прояву життя людини, при цьому причиною активізації діяльності є прагнення організму задовольнити свої потреби. Потреба дитини в спілкуванні призводить до спільної предметно-практичної діяльності з дорослим, у процесі якої виникає потреба й формуються мотиви для виникнення різних видів мовленнєвої діяльності.

Практика свідчить, що діти з порушеннями мовлення, які мають початковий та середній рівень знань, у процесі заняття часто не розуміють того матеріалу, який вивчають. Їм важко зосередитись і бути уважними, вони заважають працювати решті дітей під час занять. Саме з метою активізації роботи на занятті та підвищення успішності цієї категорії дітей необхідно використовувати діяльнісний підхід, який навчить дітей з недорозвиненням мовлення будувати свою діяльність в тому числі й мовленнєву.

Реалізація діяльнісного підходу в дошкільній освіті своєрідно представлено К. Крутім у вигляді концептуальної моделі, «що передбачає введення багатоструктурної організації заняття, в якій комплексно, взаємопов'язано розв'язувалися питання формування всіх видів діяльності: спілкування, пізнавальної, перетворювальної, оцінно - контрольної, художньої тощо» [2, с. 18].

Оскільки набуття досвіду в будь-якій діяльності відбувається переважно не в ізольованій формі, а у взаємодії з іншими людьми, є потреба відокремити індивідуальну та спільну діяльності. Хоча за своєю суспільно-історичною

природою ці види діяльності є спорідненими, вони далеко не тотожні й становлять собою різні системи. Їх різниця полягає в тому, що спільна діяльність є родовою й генетично більш ранньою, ніж індивідуальна, виходячи з цього, можна говорити, що первинною формою діяльності є її колективне або спільне виконання. Залежність індивідуальної діяльності від групової досліджували Б. Ломов та О. Леонт'єв.

З вище зазначеного можемо стверджувати, що:

- оволодіння теоретичними знаннями дітьми з недорозвиненням мовлення відбувається у процесі вирішення конкретного завдання;

- теоретичне поняття засвоюється лише під час активної діяльності дитини з недорозвиненням мовлення;

- високий рівень активності дітей з недорозвиненням мовлення у процесі навчально-виховної роботи зумовлюється посиленою мотивацією;

- формування понятійних засобів мислення відбувається шляхом інтеріоризації;

- проведення аналізу та самоаналізу діяльності впливає на якість її освоєння.

Отже, лише в процесі діяльності стає можливим засвоєння певної системи знань, формування навичок з їх використання та розвиток загальних здібностей дитини з недорозвиненням мовлення. Усе це сприяє гармонійному розвитку всіх сторін особистості, що стане підґрунтям для подальшої соціалізації дитини з недорозвиненням мовлення.

Література:

1. Кононко О. Сучасний дитсадок : який він? / О. Кононко // Дошкільне виховання. – 2006. – № 7. – С. 3–6. 2.
2. Крутій К. Діяльнісна модель заняття / К. Крутій // Дошкільне виховання. – 2006. – № 7. – С. 16–19.
3. Шукина Г.И. Роль деятельности в учебном процес се : Кн. для учителя. / Г.И. Шукина. – М. : Просвещение, 1986. – 144 с.
4. Леонт'єв А.Н. Деятельность, сознание, личность. / А.Н, Леонт'єв. – Изд. 2-е. – М. : Политиздат, 1977. – 304 с.